

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره هجدهم - ۳ تا ۹ آبان ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱۰ آبان ۱۳۹۹

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره هجدهم - ۳ تا ۹ آبان ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۱۸

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۱۰ آبان ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: مدیریت تعارض منافع، ابزاری برای تدوین «سیاست خوب» ۲
- آزمونی ضد تعارض منافع برابر اعضای کمیسیون قضائی مجلس ۶
- تعارض منافع دولت، مانع توسعه شبکه ملی اطلاعات - ۱ ۶
- تعارض منافع دولت، مانع توسعه شبکه ملی اطلاعات - ۲ ۷
- استعفای فرزند ترامپ از بنیاد خیریه برای پرهیز از تعارض منافع ۷
- تاثیر تعارض منافع بر سوداگری در بازار مسکن ۸
- فراخوانی به معلمان برای افشار تعارض منافع و کمک به وزیر ۸
- نقد و بررسی لایحه مدیریت تعارض منافع در اتاق بازرگانی اصفهان ۹
- مدیریت تعارض منافع نیاز به مطالبه عمومی دارد ۱۰
- در ذات مسئولیت‌های وزارت صمت تضاد منافع شدید داریم ۱۰
- تعارض منافع مانع اجرای اصلاح ساختار بودجه ۱۱
- علت عدم اصلاح ساختار بودجه، تعارض منافع مجلس نیست ۱۱
- افشای تعارض منافع خوب است، اما برای دیگران! ۱۱
- تضاد منافع بخش خصوصی و دولتی در صنعت برق چگونه شکل گرفت؟ ۱۲
- درسی که سناتورهای آمریکایی از عدم افشای تعارض منافع گرفتند ۱۲
- شفافیت عامل رفع تعارض منافع ۱۳
- لایحه مدیریت تعارض منافع دوفوریتی است ۱۳
- تعارض منافع، پشت پرده کمبود ناگهانی انسولین‌های آنالوگ ۱۳
- محتوای تصویبی تعارض منافع ۱۷
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: پیگیری تعارض منافع نمایندگان مجلس ۱۴

درآمد: مدیریت تعارض منافع، ابزاری برای تدوین «سیاست خوب» اصلاح نظام اداری در راستای ارتقای ظرفیت‌های حاکمیتی

بهنام ذوقی

برای دستیابی به رشد اقتصادی، مبارزه با فقر و نابرابری و کاهش فساد نسل‌های مختلفی از نظریات توسعه، الگوهای متفاوتی ارائه داده‌اند. تفاوت در توصیه‌های نظریات مختلف را می‌توان به اختلاف‌های آن‌ها در شناسایی ریشه‌های تداوم رکود اقتصادی و سیاسی در کشورهای در حال توسعه توضیح داد. بر اساس مشاهدات تجربی می‌توان چرخه‌ای را ترسیم کرد که این وضعیت را بازتولید می‌کند. عناصر چنین چرخه‌ای عبارت خواهند بود از رکود اقتصادی، هزینه مبادله بالای بازارها، حقوق مالکیت ضعیف و مداخلات نامناسب، رانت‌جویی و فساد و حکومت‌های غیرپاسخگو. هر نسل از اقتصاددان‌ها و دانشمندان علوم سیاسی برای حل مشکلات جوامع در حال توسعه، یکی از حلقه‌های این زنجیره را به عنوان نقطه ورود شناسایی کرده است و بر حل مشکلات در آن حوزه تمرکز داشته است.

تجربیات چندین دهه برنامه‌ریزی توسعه‌ای نشان داده است که توصیه‌های معمول به کشورهای در حال توسعه همچون عناصری از «حکمرانی خوب» درست همانند نسل قبلی برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای مبتنی بر [تعدیل ساختاری](#) و کاهش مداخله دولت در اقتصاد، عملاً [دستاوردهای چشمگیری](#) نداشته‌اند و در بسیاری از موارد موجب افزایش فساد، از بین رفتن ثبات سیاسی و بسته شدن مسیر اصلاحات در این کشورها شده‌اند. این برنامه‌های تجویزی همچون ایجاد فشار برای ملزم ساختن دولت‌های کمتر توسعه یافته به پاسخگویی بیشتر یا آزادی رسانه‌ها در جهت افشای فساد هنوز هم سکه رایج بحث‌های سیاسی غیرکارشناسی هستند. در نگاهی اخلاق‌محور، پیگیری چنین طرح‌هایی ضروری به نظر می‌رسد اما با ترسیم یک نقشه راه دقیق برای توسعه در کشورهای در مراحل مختلف توسعه نمی‌توان اظهار نظرهای قطعی و اخلاق‌محور را الگوی عمل قرار داد. برخی از این طرح‌ها به تعبیر فریدمن منجر به افزایش فساد و ناکارآمدی شدند، بعضی از آن‌ها به تعبیر جفری ساکس منجر به از دست رفتن فرصت‌های ملت‌ها در طول ربع قرن شدند و برخی دیگر به تعبیر مشتاق خان باعث پسرفت و بسته شدن امکان اصلاحات شدند. البته هر کدام از این سیاست‌ها دستاوردهایی داشته‌اند اما نظریات جدیدتر تلاش کرده‌اند تا با بازنگری در این طرح‌ها بکوشند کارایی و بهره‌وری آن‌ها را بالا ببرند.

یکی از نتایج این بازنگری‌ها در نظریات اخیر، تأکید بر اصلاحات اداری و ارتقای ظرفیت‌های حاکمیتی به عنوان اولویت اول توسعه بوده است. نظریه‌پردازانی همچون [فوکویاما](#)، جومو، نورث، [عجم‌اوغلو و رایبنسون](#) را می‌توان به عنوان چهره‌های پیشگام در این حوزه معرفی کرد. در بستر این نظریات جدید مسئله اصلی، یافتن «[سیاست‌های خوب](#)» برای مبارزه با فساد و تقویت رشد اقتصادی نیست. امروزه اجماعی نسبی بر سر این امر وجود دارد که چه سیاست‌هایی در

کشورهایی مثل دانمارک در کار هستند که موجب شکوفایی اقتصادی و کاهش نابرابری‌ها شده‌اند. بلکه مسئله اصلی امروز متفکران توسعه این است که چگونه و با چه نقشه راهی می‌توان در جهان در حال توسعه، ظرفیت‌هایی را ایجاد کرد تا دولت‌ها در این کشورها قادر شوند «سیاست‌های خوب» مالیاتی، شفافیت، فقرزدایی و غیره را پیاده‌سازی کنند. اما در بحث‌های حول فضای سیاست‌گذاری توسعه‌ای در ایران به پیامدهای چنین نظریاتی توجه زیادی نشده است. روشنفکران و منتقدان نیز همچون برخی از سیاست‌گذاران با نگاه سنتی، از دولت بابت سیاست‌هایی انتقاد می‌کنند که در نظریات مردود شمرده شده‌اند ولی در همین زمان خود نیز انتظار عناصر دیگری از همین سیاست‌ها را از دولت دارند که بنا بر نظریات جدید، از پیش محکوم به شکست هستند.

یکی از مهم‌ترین درس‌ها از شکست سیاست‌گذاری‌ها در کشورهای دیگر این است که باید از وسوسه تقلید از الگوهای خوب در کشورهای توسعه یافته دور شویم. پیگیری سیاست‌هایی مشابه با کشورهای توسعه یافته ممکن است در کوتاه مدت به دستگاه‌های دولتی مشروعیت دهد اما در بلندمدت به دلیل پایین بودن ظرفیت‌های اجرایی به شکست منجر خواهد شد و ما را به سطوح پایین‌تری از توسعه خواهد برد. ما باید پروژه‌هایی مطابق با مختصات توسعه‌ای ایران طراحی کنیم که امکان پیاده‌سازی آن‌ها را داریم و همچنین اجرای آن‌ها را در مسیر توسعه به پله‌هایی بالاتر می‌برند و با شاخص‌سازی‌هایی مناسب، مسیر پیشرفت را بسنجیم و به طور ادواری رویه‌ها را تصحیح کنیم.

ظرفیت اجرایی بالاتر صرفاً به معنای عملیات کارآمدتر نظام اداری نیست، بلکه با بهبود ظرفیت‌های حاکمیتی، نوع سیاست‌های تجویزی نیز ارتقا می‌یابند. ما شاهد آن هستیم که در هر دوره، مقامات بالای دولتی با انتقاد به طرح‌هایی همچون کارت سوخت، مسکن مهر یا نظام توزیع یارانه‌ها بر سر کار می‌آیند ولی در دوره تصدی‌شان عملاً خود درگیر همین سیاست‌ها می‌شوند. دلیل این امر را می‌توان به ظرفیت‌های اجرایی حاکمیتی نسبت داد. سیاست‌های مترقی‌تر و پیشرفته‌تر به دلیل ناکارآمدی نظام اداری با شکست مواجه می‌شوند و در نهایت سیاست‌گذاران به همان نظام ناکارآمد قبلی راضی می‌شوند. اگر ظرفیت‌هایی همچون بانک داده‌های مناسبی از وضعیت رفاهی و درآمدی شهروندان وجود داشته باشد، امکان طراحی نظام کارآمدتر یارانه‌ای وجود خواهد داشت و اگر قوانینی برای مدیریت تعارض منافع اجرایی شوند، احتمال اعوجاج سیاست‌ها و اجرای ناقص آن‌ها کمتر می‌شود اما بدون ارتقای نظام اداری و در شرایط فعلی، تقلید صرف از بهترین الگوهای بین‌المللی حکمرانی وضعیت ما را بهبود نخواهد داد.

هنگامی که در مورد اجزایی از قوانین تعارض منافع همچون مبارزه با خویشاوندسالاری، هدیه دادن یا جلوگیری از انعقاد قرارداد شرکت‌های دولتی با شرکت‌های خصوصی وابسته به کارکنان بخش عمومی بحث می‌شود، در نگاه اول به جلوگیری از اتلاف منابع توجه می‌کنیم. اما بنا بر مقدمات نظری ذکر شده، مسئله‌ای مهم‌تر نیز در میان است. با پیاده‌سازی قوانینی همچون مدیریت تعارض منافع، نظام بوروکراتیک کشور کارآمدتر عمل خواهد کرد (مطابق با الگویی که در متون به شکل یک بوروکراسی وبری توصیف می‌شود) و زمینه را برای اجرای سیاست‌های بهتر فراهم می‌کند. بنابراین، می‌توان گفت پیاده‌سازی لایحه تعارض منافع صرفاً تلاشی برای کاهش تخلفات نیست بلکه گام

بلندی در مسیر جراحی نهادی نظام حاکمیتی خواهد بود و برخی ساختارهای ناکارآمد حکمرانی را کارآمدتر و مؤثرتر خواهد ساخت.

به عنوان یک مثال، نظام آموزش و پرورش را در نظر بگیرید که در حال حاضر دچار مشکلاتی جدی است: پایین بودن کیفیت آموزش در مدارس دولتی و تراکم بالای دانش آموز، شکل گیری یک بخش مالی عظیم حول صنعت کمک درسی و رقابت نابرابر کنکور و رشد نامتناسب مدارس خصوصی همراه با عقب نشینی بخش دولتی. در هر دوره، مدیران ارشد وزارت آموزش و پرورش با پرداختن به بخشی از این مشکلات، اعلام می کنند که قصد حل برخی از این مشکلات و تغییر رویه ها را دارند. اما شاهدیم که هر بار اداره وزارتخانه به مدیر بعدی واگذار می شود، بدون اینکه تغییری اساسی در این سیستم انجام شود. بخشی از این مشکل را می توان در بی انضباطی بوروکراتیک در این بخش نسبت داد. وجود تعداد زیادی از مدیرانی که همزمان با تصدی پست دولتی، در حوزه قانون گذاری خود در بخش خصوصی (به عنوان مثال در مدارس غیردولتی، مؤسسات آموزشی کنکور یا تألیف کتب کمک درسی) **فعال هستند**، باعث شده است که سیاست گذاری ها در این حوزه مسیری غیرمعقول را پیمایند که با منافع عمومی در تضاد هستند. آمار نسبت مدارس خصوصی به عمومی در ایران در مقایسه با کشور آمریکا نیز رقم بزرگ تری است و ارقام تخمینی در مورد حجم صنعت کنکور چیزی قابل مقایسه با بودجه وزارت آموزش و پرورش است. تنها پس از اصلاح نظام اداری در این حوزه و حذف منافع شخصی است که می توان در مورد نسبت مطلوب ارائه خدمات خصوصی به عمومی یا ساختار کنکور و ارتقای کیفیت آموزش اقدام کرد و مجموعه سیاست های مطلوب تری را پیاده سازی کرد.

با نگاهی دقیق تر به چیدمان نهادی بسیاری دیگر از ساختارهای حاکمیتی کشور نیز می توان لزوم اولویت دادن به اصلاحات اداری و تقویت ظرفیت های حاکمیتی را در عمل مشاهده کرد. در واقع، تا زمانی که سطوح پایین ظرفیت های اجرایی حاکمیتی امکان تغییر سیاستی را از رهبران دولتی سلب می کنند، به نظر می رسد فرق چندانی وجود ندارد که چه کسانی، از جناحی و با چه دیدگاهی مسئولیت های مدیریتی را بر عهده می گیرند. طراحی و پیاده سازی سیاست های خوب در خلاء انجام نمی گیرد و محصول مستقیم ظرفیت های اجرایی حاکمیتی است.

گزیده اخبار، تحلیل ها و گزارش های اصلی هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

- نوبخت رئیس سازمان برنامه و بودجه گفت: علت عدم اجرای اصلاح ساختار بودجه، این نیست که برنامه ای برای آن نداریم و یا خیلی پیچیده است و ما از آن سر در نمی آوریم بلکه به خاطر آن است که اجرای اصلاح ساختار بودجه، به تضاد منافع دستگاه ها برخورد می کند.
- اعضای کمیسیون حقوقی و پارلمانی اتاق بازرگانی اصفهان در پنجمین جلسه این کمیسیون، به نقد و بررسی لایحه مدیریت تعارض منافع پرداختند.

- حسینعلی امیری، معاون پارلمانی رئیس جمهور گفت: لایحه مدیریت تعارض منافع از جمله لوایح دوفوریتی است که بر اساس مطالعات وسیع و تطبیقی روی آن کار شده است و تأسیس جدیدی در نظام حقوقی ایران است. وی از رئیس مجلس مجدداً درخواست کرد این لایحه در دستور کار مجلس قرار گیرد.
- امیرحسین قاضی‌زاده هاشمی نایب رئیس اول مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: ادبیات تضاد منافع به تازگی در کشور تولید شده و نیاز به مطالبه عمومی و جمعی دارد.
- مصطفی قلی خسروی رئیس اتحادیه مشاوران املاک تهران یکی از دلایل اجرا نشدن قانون مالیات بر خانه‌های خالی، مالکیت تعداد زیادی واحد برای بانک‌ها یا ارگان‌های وابسته به نهادهای حکومتی عنوان کرده و می‌افزاید اخیراً ۲۲۰۰ واحد متعلق به نهادی خاص شناسایی شد.
- خبرگزاری فارس خبر داده با گذشت بیش از دو سال از اعلام وصول طرح «جامع پذیرش و آموزش وکالت» و در حالی که مجلس دهم به کار خود پایان داد، هنوز هم گزارش کارگروه بررسی طرح منتشر نشده است. بر اساس خبر این خبرگزاری، علت این موضوع تعارض منافع اعضای کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس است؛ چرا که نمایندگان دارای تحصیلات مرتبط، با گذراندن یک دوره کامل نمایندگی از شرکت در آزمون پروانه وکالت معاف هستند و همین امکان دریافت پروانه وکالت بدون شرکت در آزمون انگیزه مهمی برای اعضای کمیسیون قضایی - حقوقی است که از گسترش این بازار ممانعت به عمل آورند.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۱۰ آبان ۱۳۹۹

با ما در تماس باشید

برای ارسال نقدها، نظرات و پیشنهادهای در مورد خبرنامه هفتگی تعارض منافع و همچنین یادداشت‌ها و تحلیل‌هایتان برای انتشار در خبرنامه با آدرس ایمیل مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی مکاتبه فرمایید:

[info \[at\] iran-bssc.ir](mailto:info[at]iran-bssc.ir)

آزمونی ضد تعارض منافع برابر اعضای کمیسیون قضائی مجلس

خبرگزاری فارس - ۳ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در مجلس

در روزهای پایانی سال ۱۳۹۶ طرحی موسوم به «طرح جامع آموزش و پذیرش وکالت» با هدف اصلاح بازار خدمات حقوقی و تامین منافع عمومی مردم، در مجلس اعلام وصول شد. این طرح که به کمیسیون قضائی - حقوقی ارجاع شده بود، برای بررسی‌های بیشتر به کمیته‌ای به ریاست محمدعلی پورمختار واگذار شد. اما با گذشت بیش از دو سال از اعلام وصول طرح «جامع پذیرش و آموزش وکالت» و در حالی که مجلس دهم به کار خود پایان داد، هنوز هم گزارش کارگروه بررسی طرح منتشر نشده است!

به عقیده کارشناسان «تعارض منافع» عامل اصلی رسوب این طرح در مجلس دهم بوده است. مطابق با ماده ۸ لایحه استقلال کانون‌های وکلای دادگستری، «نمایندگان مجلس شورای اسلامی با گذراندن یک دوره کامل نمایندگی که دارای لیسانس قضایی یا گواهی پایان تحصیلات سطوح عالی‌ه از حوزه علمیه قم و ۵ سال سابقه کار قضایی در محاکم باشند» از شرکت در آزمون پروانه وکالت معاف هستند. همین امکان دریافت پروانه وکالت بدون شرکت در آزمون انگیزه مهمی برای اعضای کمیسیون قضائی - حقوقی است که از گسترش این بازار ممانعت به عمل آورده و سعی در تثبیت انحصار در این بازار داشته باشند.

بنابراین کمیسیون قضائی - حقوقی در مجلس یازدهم باید علاوه بر توجه به رفع انحصار از حرفه وکالت و تامین نیاز مردم به وکیل و نیز اشتغالزایی در این حوزه به فرآیند حل این مسئله نیز دقت کند. تعارض منافع عامل شکست طرح در مجلس دهم بود، این مجلس باید به این مقوله توجه جدی کرده و از سپردن این طرح به افراد دارای تعارض منافع خودداری کند. تشکیل کمیسیون مشترک بین کمیسیون‌های اقتصادی و قضائی - حقوقی می‌تواند یکی از راه‌کاری مدیریت تعارض منافع افراد در بررسی این طرح باشد.

✉ خبرگزاری فارس

تعارض منافع دولت، مانع توسعه شبکه ملی اطلاعات - ۱

ابوذر منتظر قائم (کارشناس فضای مجازی و اینترنت) - ۴ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی ارتباطات

یکی از دلایل مهم عدم کمک دولت به شرکت‌های داخلی برای توسعه شبکه ملی اطلاعات، تعارض منافع است. مثلاً شرکت ارتباطات زیرساخت به نمایندگی از دولت وارد کننده اینترنت در کشور است و این اینترنت که از خارج کشور خریداری می‌شود بسیار گرانتر از اینترنت داخلی برای دولت تمام می‌شود و آن را گران به مردم عرضه می‌کند و این برای عده‌ای سود فراوان دارد. این در حالی است که اگر بخواهد دولت از اینترنت داخلی استفاده کند باید نصف قیمت آن را از مصرف کننده اخذ کند. بالاخره عده‌ای از این تجارت، منفعت‌های زیادی را کسب می‌کنند.

✉ خبرگزاری تسنیم

تعارض منافع دولت، مانع توسعه شبکه ملی اطلاعات - ۲

روح الله مومن نسب (دبیر کل جبهه انقلاب اسلامی در فضای مجازی) - ۵ آبان ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه ارتباطات

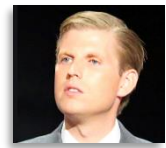
تعارض منافع دولت و کسب منفعت فراوان ناشی از فروش اینترنت خارجی، از عوامل عدم اهتمام دولت برای تکمیل شبکه ملی اطلاعات در کشور است. وزارت ارتباطات بابت فروش اینترنت خارجی دارای درآمدهای بسیار زیاد است به طوری که می‌توان گفت بیشترین درآمد دولت، مربوط به همین فروش ترافیک است و دولت نمی‌خواهد این درآمد هنگفت را از دست دهد و به همین دلیل است که شبکه ملی اطلاعات از طریق وزارت ارتباطات به طور جدی پیگیری نمی‌شود.

مهمترین مانع تصویب طرح در مجلس تعارض منافع است. کسانی از مخالفین این طرح هستند که از طریق فروش پهنای باند و اینترنت خارجی در ایران پول بسیار زیادی به دست می‌آورند و اینقدر این مبلغ سنگین است که بر اساس بررسی‌هایی که ما داشتیم از نفت و مالیات نیز دارد جلو می‌زند.

✉ خبرگزاری تسنیم

استعفای فرزند ترامپ از بنیاد خیریه برای پرهیز از تعارض منافع

فرهاد والی (روزنامه‌نگار) - ۵ آبان ۹۹
◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

تیفانی آریانا ترامپ در سال ۲۰۰۶، در سن ۲۳ سالگی، بنیاد اریک ترامپ را برای جمع‌آوری کمک مالی برای درمان کودکان بیمار تاسیس کرد. در طول یک دهه بعد، این بنیاد ده‌ها میلیون دلار برای بیمارستان تحقیقات کودکان سنت جود، از طریق دعوت به بازی گلف به املاک پدرش، جمع کرد. اریک به فوربز توضیح داد که تقریباً همه پولی که جمع می‌شود به درمان بچه‌های سرطانی می‌رسد، او مجبور نیست برای استفاده از زمین‌های گلف خانواده‌اش هزینه‌ای پرداخت کند. با این حال، سوابق مالیاتی خلاف آن را ثابت کرد، مبلغ قابل توجهی از کمک‌های خیریه در ازای هزینه استفاده از املاک به ترامپ پرداخت شده بود. در حالی که مساله بنیاد خیریه ترامپ به یک جنجال و کلاهبرداری تبدیل شده بود، اریک تصمیم گرفت از هرگونه درگیری خودداری کند. او در سایت بنیاد خیریه ترامپ اظهار داشت: «من تصمیم گرفتم که از تاریخ ۳۱ دسامبر ۲۰۱۶، تمام مسوولیت‌های مستقیم در جمع‌آوری کمک‌های بنیاد خیریه‌ام را متوقف کنم. در حالی که با قلبی سنگین استعفا می‌دهم، می‌گویم این یک تصمیم داوطلبانه است که به دلیل انتخاب پدرم به ریاست جمهوری گرفته‌ام. مایل نیستم که مسائل خیریه با ریاست جمهوری پدرم تداخل یا تعارض منافع داشته باشد.» ماجرای سازمان‌های خیریه مانند دیگر مسائل خانواده ترامپ به یک جنجال سیاسی و حقوقی تبدیل شد که در نهایت معلوم شد تقلبات بسیاری از طریق این سازمان‌ها انجام شده است.

✉ روزنامه اعتماد

تأثیر تعارض منافع بر سوداگری در بازار مسکن

پایگاه خبری کهن پیشه - ۵ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی مسکن و شهرسازی

جدا از دلایلی نظیر نبود عزم و برنامه مدون برای مسکن و تنظیم نبودن بازار عرضه و تقاضا ما با محتکران و دلالاتی روبه رو هستیم که از شرایط موجود نه تنها ناراضی نیستند بلکه سود فراوانی نیز می‌برند. شاید بتوان گفت به دلیل وجود منافع مالی بسیار در این بین و تعارض منافع موجود، هیچگاه برنامه‌ای اساسی برای حل این مشکل تدوین و اجرا نشده است.

بانک‌ها یکی از بازیگرانی بودند که در روزهای داغ تابستان به طرق مختلف نام آن‌ها به عنوان یکی از سوداگران بازار مسکن شنیده می‌شد. این خبرها، رفت و برگشت اتهامات و حدسیات در مورد نقش بانک‌ها در سوداگری بازار مسکن هرچند تا صحبت و جوابیه بین بانک مرکزی و وزارت راه و شهرسازی پیش رفت، اما بیش از این‌ها نباید انتظار ارائه آمار روشن و شفاف از دو نهاد دولتی داشته باشیم

مصطفی قلی خسروی رئیس اتحادیه مشاوران املاک تهران در پاسخ به سوالی در مورد بازیگران اصلی افزایش چندین برابری قیمت مسکن گفت: یکی از دلایل اجرا نشدن قانون مالیات بر خانه‌های خالی، مالکیت تعداد زیادی واحد برای بانک‌ها یا ارگان‌های وابسته به نهادهای حکومتی است. اخیراً ۲۲۰۰ واحد متعلق به نهادی خاص شناسایی شد. اگر این ۲۲۰۰ واحد در خدمت بازار است که مشکلی وجود ندارد، ولی اگر احتکار شده است باید فکری به حال این تعداد کرد.

📌 پایگاه خبری کهن پیشه

فراخوانی به معلمان برای افشار تعارض منافع و کمک به وزیر

جلیل شمس (فعال فرهنگی) - ۸ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

تیر ۹۹ بود که میرزائی با صدور دستوری ۲ ماه برای کسانی که مصداق تعارض منافع هستند فرصت داد تا تکلیف خود را با آموزش و پرورش مشخص کنند. با توجه به اینکه علی رغم توبیت مکرر دبیر کل سازمان معلمان ایران و فعالان مدنی و فرهنگی که از دستور وزیر به پایان تعارض منافع خوشنود و از آن حمایت می‌کردند، گزارشی عملی از دستور وزیر دیده نمی‌شود.

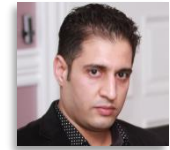
در کسوت معلمان عدالت خواه آموزشی و تربیتی مخالف آموزش، طبقاتی از همکاران محترم فرهنگی کشور در خواست می‌نمایم لیست مدیرانی که مصداق تعارض منافع هستند یعنی هم مدرسه پولی دارند و همزمان مدیر در سطوح مختلف آموزش و پرورش هستند را رسانه‌ای کنید تا کمکی بر وزیر محترم باشد و ایشان بتواند از پس مصداق تعارض منافع ریشه‌دار در آموزش و پرورش ایران بر آید.

📌 روزنامه آرمان تیریز

نقد و بررسی لایحه مدیریت تعارض منافع در اتاق بازرگانی اصفهان

رضا برادران اصفهانی (رئیس کمیسیون حقوقی و پارلمانی اتاق بازرگانی اصفهان) و محمدرضا محمدی (مشاور کمیسیون حقوقی و پارلمانی اتاق بازرگانی اصفهان) - ۶ آبان ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

اعضای کمیسیون حقوقی و پارلمانی اتاق بازرگانی اصفهان در پنجمین جلسه این کمیسیون، به نقد و بررسی لایحه مدیریت تعارض منافع از سوی بخش خصوصی و همچنین، بررسی اخبار و رویدادهای حوزه قانون گذاری، حقوق، حمایت قضایی و امور مجلس پرداختند.

در ابتدای این نشست که به صورت مجازی برگزار شد، رضا برادران اصفهانی، گفت: در خصوص این لایحه پیشنهادی‌های تقنینی وجود دارد که این پیشنهادی‌های تقنینی شامل قوانین آیین دادرسی در امور کیفری و آیین دادرسی مدنی، قانون منع مداخله وزرا، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، مجلس خبرگان و کارمندان دولتی و کشوری، قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی، ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل، قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، قانون رسیدگی به داریبی مقامات و مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران است که با در نظر گرفتن این سابقه تقنینی، به شدت لازم بود لایحه‌ای در خصوص مدیریت تعارض منافع پیش بینی و تدوین گردد.

وی در ادامه با تاکید بر اهمیت مدیریت تعارض منافع در شرایط فعلی کشور توضیح داد: قانون تشکیلات مدیریت تعارض منافع در فصل اول، شورای نظارت بر تعارض منافع را تدبیر کرده است که متشکل از شخص رئیس جمهور به عنوان رئیس شورا است که این مسأله گویای اهمیت مدیریت تعارض منافع در کشور است و کشور در شرایط فعلی از آن رنج می‌برد. برادران بسیاری از رانت‌های ایجاد شده در کشور را به طور کلی ناشی از عدم وجود قوانین نظارتی بر این مورد دانست و تاکید کرد: این لایحه در حال حاضر نیازمند اصلاحاتی است که لازم است اتفاق بیفتد.

در ادامه جلسه محمدرضا محمدی، ضمن بیان این نکته که این لایحه بسیار خوب و ضروری است، از وجود ایراداتی در آن خبر داد و افزود: در بحث تعارض منافع لازم است از سازمان‌های مردم نهاد استفاده شود؛ زیرا سمن‌ها دیده بان‌های خوبی برای این موضوع هستند. علاوه بر این، با در نظر گرفتن جرم انگاری و مجازات‌های عنوان شده در خصوص تعارض منافع، مشاهده می‌شود که این مجازات‌ها تنها برای مباشر است؛ در حالی که پیش بینی می‌شود در وقوع این جرائم و تخلفات، افرادی نیز دخیل باشند که کارمند رسمی دولت نبوده اند؛ لذا لازم است تحت تبصره یا ماده‌ای در این قسمت از لایحه، از عبارت «معاون جرم» یا «مشارکت کننده جرم» استفاده شود. این قانون به بررسی تعارض منفعت در حوزه انسانی پرداخته؛ غافل از اینکه در قانون گذاری جدید رویه بر این است که از فرآیند کارشناس محور به سیستم محور تغییر پیدا کند و از طرف دیگر، تعارض منفعت گاهی اوقات می‌تواند اصلاح داشته باشد که در متن این لایحه به آن اشاره نشده است؛ بنابراین، لازم است تعارض منفعت ناشی از خود قانون نیز لحاظ شود.

✍ خبرگزاری برنا

مدیریت تعارض منافع نیاز به مطالبه عمومی دارد

امیرحسین قاضی‌زاده هاشمی (نایب رئیس اول مجلس شورای اسلامی) - ۵ آبان ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

در دوره گذشته خاطرم است که قوه قضائیه اداره‌ای تأسیس کرد و تمام مدیران را وادار به ثبت اموال خود نمود. یک سری خلاء قانونی وجود دارد مثلاً در حوزه شفافیت عملکرد مسئولین، اعلام عمومی اموال مسئولین، کنترل درب‌های چرخان مشکل داریم. در بحث تضاد منافع مشکل داریم. همه این محدودیت‌ها برای مقامات سیاسی است. ادبیات این کارها بتازگی در کشور تولید شده و نیاز به مطالبه عمومی و جمعی دارد. ما بیشتر از اینکه نگران انتخاب مدیران باشیم باید نگران انحراف مدیران خود باشیم. ما هنوز نتوانستیم بین انگیزه‌های شخصی مدیران و منافع ملی کشورمان همسان سازی داشته باشیم. در دنیا هم مطالعاتی انجام شده که نشان دهنده این مطلب است که مهم‌تر از انگیزه‌های مالی، ارتقای سازمانی و عزل مدیران است. ما باید سازمانی داشته باشیم که بطور جدی با اشتباهات مدیران برخورد کند و آنان را توبیخ کند.

[خبرگزاری آنا](#)

در ذات مسئولیت‌های وزارت صمت تضاد منافع شدید داریم

محمد رضا نجفی (نماینده سابق مجلس شورای اسلامی و استاد دانشگاه) - ۵ آبان ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی کسب‌وکارها و بازرگانی

وزارت صمت نهاد حاکمیتی متکفل تولید، عرضه و تقاضای به هنگام، به قیمت و با کیفیت کلیه کالاها و خدمات مورد نیاز در کشور، تجارت و بازرگانی، برندینگ، سرمایه‌گذاری‌های ایجاد، بهره‌وری و فرصت‌ها و تهدیدات فراوانی است که زیست شایسته امروز و آینده مردمان شریف کشورمان را در اقتصاد جهانی و منطقه‌ای پر رقابت تحت تاثیر قرار می‌دهد. در ذات بسیاری از مسئولیت‌های متنوع این وزارتخانه تعارض و بلکه تضاد منافع شدید و اساسی وجود دارد.

از اولین ضرورت‌های راهبری و مدیریت این نهاد حاکمیتی، با توجه به تعارضات ساختاری و محتوایی موجود، ایجاد توازن و تعادل، هماهنگی و یکپارچگی در اهداف، برنامه‌ها و عملکرد آن تا فراهم شدن شرایط اعمال اصلاحات بنیادین در مأموریت‌ها، ساختار و فرایندها است. مدیریت و تنظیم بازار، حقوق مصرف‌کنندگان، حقوق تولیدکنندگان و به طور همزمان بنگاهداری خصوصاً در کالاهای انحصاری مانند خودرو، رقابت و رقابت‌پذیری، توسعه و موارد بسیاری دیگر خصوصاً با نگاه به آینده، نیازمند این رویکرد استراتژیک است.

[ایینا \(رسانه‌ی مرجع بانک مرکزی و بانک‌ها\)](#)

تعارض منافع مانع اجرای اصلاح ساختار بودجه

محمدباقر نوبخت (رئیس سازمان برنامه و بودجه) - ۶ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در نظام برنامه و بودجه

رئیس سازمان برنامه و بودجه گفت: علت عدم اجرای اصلاح ساختار بودجه، این نیست که برنامه‌ای برای آن نداریم و یا خیلی پیچیده است و ما از آن سر در نمی‌آوریم! بلکه به خاطر آن است که اجرای اصلاح ساختار بودجه، کار مشکلی است؛ چون به تضاد منافع دستگاه‌ها برخورد می‌کند.

📞 خبرگزاری آنا

علت عدم اصلاح ساختار بودجه، تعارض منافع مجلس نیست

سید محمدرضا میرتاج‌الدینی (نماینده مجلس شورای اسلامی) - ۶ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در نظام برنامه و بودجه

سید محمدرضا میرتاج‌الدینی با اشاره به سخنان نوبخت مبنی بر تضاد منافع دستگاه‌ها برای اصلاح ساختار بودجه در برنامه «رویداد» اظهار کرد: اصلاح ساختار بودجه ارکان مختلفی دارد و دلیل اینکه در این مدت بر زمین مانده، بی‌اعتنایی مجلس نبوده است. میرتاج‌الدینی همچنین شفافیت بودجه را موضوعی مغفول مانده در اصلاح ساختار بودجه خواند و افزود: بسیاری دستگاه‌ها مرکز پژوهشی و ردیف‌های بودجه تحقیق و پژوهش دارند و برای اصلاح ساختار بودجه تلاش کردیم تمام دستگاه‌ها ردیف‌های تحقیق و پژوهش تجمیعی پیدا کنند. وی آموزش و پرورش و وزارت علوم را جز نهادهای ویژه‌ای دانست که فارغ از این تجمیع قرار می‌گیرند و افزود: با یک کاسه شدن این ردیف‌های بودجه‌ای، نهادهای مختلف مخالفت می‌کنند و ضمن لابی‌هایی تلاش دارند مجدداً ردیف‌های پژوهشی خود را اصلاح کنند و باز گردانند.

📞 رادیو گفتگو

افشای تعارض منافع خوب است، اما برای دیگران!

محمدباقر الفت (معاون اجتماعی قوه قضاییه) - ۷ آبان ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

قوه قضاییه حتماً در حوزه پیشگیری فعال و پیش قدم است و حدود ده سال است که کارها در حال انجام است، اما پیشگیری اصولی دارد که این اصول باید توسط تک‌تک آحاد جامعه رعایت شود و افراد باید به این اصول اعتقاد داشته باشند، یعنی باید به اصل شفافیت و جلوگیری از تعارض منافع باور داشته باشند که متأسفانه در کشور این باور ایجاد نشده است، یعنی ما شفافیت و تعارض منافع را برای دیگران می‌خواهیم و زمانی که از شفافیت مالی من صحبت شود، نمی‌پسندیم.

📞 خبرگزاری ایلنا

تضاد منافع بخش خصوصی و دولتی در صنعت برق چگونه شکل گرفت؟

سندیکای شرکت‌های تولیدکننده برق - ۶ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه انرژی

یکی از مشکلاتی که صاحبان نیروگاه‌های خصوصی کشور دارند، حضور دولت در هر دو سمت عرضه و تقاضای برق و همزمانی وظایف تصدی‌گری و حاکمیتی وزارت نیرو است. این مساله منجر به موارد متعدد تضاد منافع میان بخش خصوصی و دولتی می‌شود. وزارت نیرو و سازمان‌های زیرمجموعه آن در حالی وظیفه اجرای قوانین را بر عهده دارند که خود در فروش برق رقیب بخش خصوصی هستند.

در ادبیات اقتصادی و نیز به استناد تجربه کشورهای موفق، تاسیس نهاد تنظیم‌گر مستقل می‌تواند راهکار حل این مساله باشد. در سال‌های اخیر، تلاش‌های زیادی از سوی شورای ملی رقابت، مرکز پژوهش‌های مجلس، اتاق‌های بازرگانی و تشکل‌های فعال از جمله سندیکای شرکت‌های تولیدکننده برق انجام شده است و به پشتوانه ماده (۵۹) قانون اصلاح قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، اساس نامه تاسیس این نهاد تهیه و در خرداد ۱۳۹۹ در هیات وزیران تصویب شد. با وجود این مصوبه دولت مغایرتی با قانون دارد که انتظار می‌رود در مجلس بررسی و اصلاح شود. طبق تبصره (۱) این ماده از قانون، مرکز ملی رقابت به عنوان محل استقرار دبیرخانه نهاد تنظیم‌گر تعیین شده اما در مصوبه دولت، وزارت نیرو برای این منظور در نظر گرفته شده است.

[روزنامه دنیای اقتصاد](#)

درسی که سناتورهای آمریکایی از عدم افشای تعارض منافع گرفتند

عصر اسلام - ۸ آبان ۹۹

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

فساد ایجادشده پس از بسته‌های حمایتی رکود ۲۰۰۸ در آمریکا چنان اثر ماندگاری داشت که این بار در تمام سیاست‌های حمایتی در دنیا حساسیت‌ها به تعارض منافع و شفافیت بیشتر شده است. امروزه دیگر بدیهی انگاشته می‌شود که سیاستمداران نیز انسان هستند و خانواده و اطرافیانی ملتمس مساعدت و یاری دارند. پس از جلسات محرمانه سنای راجع به کرونا و بررسی خرید و فروش سهام قانونگذاران، دو سناتور آمریکایی از جمله رئیس کمیسیون امنیت ملی به سوءاستفاده از اطلاعات داخلی دولت برای نفع شخصی متهم شدند.

هنگام اعلام بسته حمایتی برای کرونا، نخستین کار سیاستگذار آمریکایی خوداظهاری، شناسایی و محروم کردن بنگاه‌های متصل به افراد دولتی بود و جزئیات طرح به صورت شفاف و عمومی در حال انتشار است. با وجود این همچنان ابهاماتی جدی به کارایی نسبی و فسادآوری بالقوه این سیاست‌ها وارد است.

[عصر اسلام](#)

شفافیت عامل رفع تعارض منافع

ابوالفضل عمویی (سخنگوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس) - ۸ آبان ۹۹
◀ تعارض منافع در مجلس

شفافیت آثار زیادی دارد. یکی از مهم‌ترین آثار آن رفع تعارض منافع است و به مردم اجازه می‌دهد تا عملکرد نماینده‌های منتخب را نظارت کنند و مطالبه‌گر خواسته‌های خود باشند. تمامی این عوامل باعث می‌شود تا نماینده بتواند عملکرد خود را دقیق و شفاف به اطلاع مردم برساند و تحت تأثیر جریان‌های نفوذگر قرار نگیرد.

📌 خبرگزاری آنا

لایحه مدیریت تعارض منافع دوفوریتی است

حسینعلی امیری (معاون پارلمانی رئیس جمهور) - ۹ آبان ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

۶۷ لایحه را تقدیم مجلس شورای اسلامی کردیم که عمده آنها مربوط به معیشت، اشتغال، تولید و از این دست است؛ البته در حوزه‌های دیگر سیاسی و اجتماعی هم لوایحی را تقدیم مجلس کردیم. سه مورد از لوایح اشاره شده لوایح دوفوریتی است مانند لایحه ارتقای نظام سلامت اداری مالی که لایحه بسیار مهمی در جهت سلامت نظام اداری است. همچنین لایحه مدیریت تعارض منافع از جمله لوایح دوفوریتی است که بر اساس مطالعات وسیع و تطبیقی روی آن کار شده است و تأسیس جدیدی در نظام حقوقی ایران است. لایحه تعارض منافع به نحوی است که اگر مدیری در جایگاهی قرار بگیرد این امکان را به مدیر مربوطه می‌دهد منافع عمومی را بر منافع سیاسی و قومی و شخصی و ترجیح دهد. اصل در مدیریت تعارض منافع ترجیح منافع عمومی بر منافع شخصی است.

📌 خبرگزاری مهر

تعارض منافع، پشت پرده کمبود ناگهانی انسولین‌های آنالوگ

روزنامه جوان - ۹ آبان ۹۹
◀ تعارض منافع در نظام سلامت

بر اساس آمار اعلام شده توسط معاون فنی گمرک، در سال جاری ۱۹۳ فقره اظهار نامه ورود انسولین به ارزش ۱۱۳ میلیون دلار به گمرک ارائه شده که همه آن‌ها ترخیص شده است. این در حالیست که در مدت زمان مشابه سال قبل ۱۴۷ فقره اظهارنامه ورود انسولین به ارزش ۱۰۰ میلیون دلار ارائه شده بود. براین اساس ارزش دلاری ترخیص انسولین نسبت به سال قبل ۱۳ درصد افزایش داشته و تعداد بیشتری از این دارو وارد کشور شده است و فرضیه تحریم و مشکلات ارزی کاملاً رد می‌شود. علت را می‌توان به راحتی در تضاد منافع برخی از انجمن‌های پزشکی، شرکت‌های وارد کننده و سایر ذینفعان دانست.

📌 خبرگزاری فارس - روزنامه جوان

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: پیگیری تعارض منافع نمایندگان مجلس مجلس، سازمان برنامه و بورس زیر ذره بین کاربران

افسانه شرکت

موقعیت‌های تعارض منافع نمایندگان مجلس مدت‌هاست که به بهانه‌ها و شرایط مختلف مورد توجه کاربران فضای مجازی قرار می‌گیرد. از اشتغال همزمان، ارتباطات خویشاوندی گرفته تا تعارض درآمد و وظیفه هر کدام به نوعی گریبان نمایندگان مردم را گرفته است. از سوی دیگر با کاهش ارزش پول ملی و حرکت سرمایه‌های مردم به سمت بورس توجه کاربران به این نهاد نیز جلب شده است. به نظر می‌رسد هر چه زمان بیشتر می‌گذرد مصادیق و موقعیت‌های تعارض منافع بیشتری در سطوح مختلف دولت، مجلس و حتی قوه قضاییه آشکارتر می‌شود. در ادامه موضوع تعارض منافع نمایندگان مجلس و سازمان بورس را بیشتر شرح خواهیم داد.

در هفته اول آبان ماه سال جاری ۱۳۸ مطلب در فضای توئیتر و تلگرام منتشر شده که به موضوع تعارض منافع پرداخته‌اند. از این میان ۷۲ مطلب یا به عبارت دیگر ۵۲ درصد از مطالب در تلگرام بوده است. در این میان موضوعات مختلفی توجه کاربران را به خود اختصاص داده است. تعارض منافع نمایندگان مجلس و موقعیت اشتغال همزمان در سازمان بورس دو موضوعی است که تقریباً در تحلیل‌های قبلی نیز به آن پرداخته شده بود اما این بار از دید جدیدی به آن‌ها نگاه کرده‌ایم. موضوع دیگری هم بود که توجه کانال‌های خبری را به خود اختصاص داد و آن گفته‌های رئیس سازمان برنامه و بودجه مبنی بر آنکه تعارض منافع مانعی برای اصلاح ساختار بودجه است. هر چند این مقام مسئول توضیحات بیشتری در این خصوص نداده است اما ما در این نوشتار تلاش می‌کنیم تا موقعیت‌های تعارض منافع احتمالی را در ارتباط با این موضوع باز کنیم.

استخدام نمایندگان مجلس در وزارت خانه‌ها!

موضوع استخدام نمایندگان بازمانده از ورود به مجلس یا نمایندگان سابق در وزارت خانه‌های دولتی بخصوص وزارت نفت موضوع جدیدی نیست اما، این موضوع با استخدام یکی از [نمایندگان سابق مجلس بعنوان مشاور وزیر نفت](#) دوباره بر سر زبان‌ها آمد. کاربری به نام سپه سالار این موضوع را در توئیتر مطرح کرده و آن را عاملی برای ایجاد تعارض منافع می‌داند و توضیح می‌دهد: "تعارض منافع باعث می‌شود منافع اون وزارتخونه رو که شامل خودشونم میشه به مردم ترجیح دهند، بالاخره به نون خور اونجا تبدیل می‌شوند." شاید بگویید این فرد دیگر نماینده مجلس نیست پس چگونه

ممکن است به تعارض منافع منجر شود؟ در ادامه توضیح خواهیم داد که این موضوع چگونه بسته به شرایط سبب چندین موقعیت تعارض منافع خواهد شد.

فرض کنید همانطور که [پایگاه خبری فارس](#) می نویسد تعدادی از نمایندگان مجلس حتی قبل از پایان دوره نمایندگی خود از وزارتخانه‌های دولتی حقوق دریافت کنند، در اینصورت چگونه ممکن است فرد بر عملکرد وزارتخانه‌ای نظارت کند که حقوقش را از آنجا می‌گیرد؟ آیا احتمال آن وجود ندارد که فرد در دوراهی [درآمد و وظیفه](#) قرار گیرد؟ همه می‌دانند وظیفه اصلی هر نماینده مجلسی دفاع از حقوق شهروندانی است که به وی رأی داده‌اند اما دریافت حقوق این افراد از دولت (هر وزارتخانه‌ای) سبب دو نوع تعارض منافع می‌شود یک- نظارت بر وزارتخانه متبوع خود دو- تعارض درآمد و وظیفه. اما اگر این فرد دیگر نماینده مجلس نباشد چه؟

عضو هیئت رئیسه مجلس دهم [در یک مصاحبه تلویزیونی](#) اذعان می‌کند که بسیاری از نمایندگان مجلس تلاش می‌کنند تا بعد از دوره نمایندگی به وزارت نفت بروند. در اینصورت ممکن است نمایندگان در طول دوره نمایندگی خود به امید آنکه در آینده به وزارتخانه مربوطه روند چشم خود را بر روی تخلفات آن ببندند یا از اهرم نظارتی مجلس در دوران نمایندگی در راستای منافع شخصی بهره گرفته و به نوعی زمینه‌ی ارتباط پسا‌شغلی را با استفاده از این ابزار نظارتی فراهم کند. این موقعیت نوعی تبانی است و فرد نماینده را در موقعیت تعارض منافع تبانی خدمتگزاران و درب‌های گردان قرار می‌دهد.

[مدیر کل روابط عمومی وزارت نفت](#) (۱/۳/۱۳۹۹)، در رابطه با موضوع استخدام نمایندگان مجلس در وزارت نفت گفت: این نمایندگان از سال‌ها قبل به استخدام وزارت نفت در آمده بودند یا از دستگاه‌های دیگر به این وزارتخانه منتقل شده‌اند. این در حالی است اشتغال همزمان آن‌ها در وزارتخانه دولتی و مجلس آن‌ها را در موقعیت تعارض منافع از نوع [انگیزه‌های سیاسی](#) قرار می‌دهد. البته این را هم باید اضافه کرد که مکرراً شنیده می‌شود بستگان درجه یک برخی از نمایندگان هم در وزارتخانه‌های دولتی مشغول به کار هستند یا افرادی توسط آنان برای اشتغال به این وزارتخانه‌ها معرفی می‌شوند. (برای اطلاعات بیشتر در خصوص موقعیت‌های تعارض منافع نمایندگان مجلس [این مطلب](#) را مطالعه نمایید)

موضوع دیگری که به تعارض منافع نمایندگان نسبت داده می‌شود موضوع افزایش تعداد مناطق آزاد تجاری است بطوریکه خبرگزاری آنا در کانال تلگرامی خود می‌نویسد: "با وجود مخالفت‌های کارشناسی دستگاه‌های زیرمجموعه دولت، مجلس و مجمع تشخیص اما همچنان برخی نمایندگان و دولت، بر افزایش تعداد مناطق آزاد اصرار دارند که علت آن چیزی جز تعارض منافع نیست". این خبرگزاری معتقد است با وجود مخالفت‌های کارشناسی دستگاه‌های زیر مجموعه دولت، مجلس و مجمع تشخیص، اصرار برخی نمایندگان بر افزایش تعداد مناطق آزاد ذی‌نفع بودن آنان از منظر جلب رأی (موقعیت انگیزه‌های سیاسی و قومی) را نشان می‌دهد. سازمان برنامه و بودجه در گزارشی درباره بررسی برنامه پنجم توسعه اقتصادی سال ۱۳۹۵ بیان می‌کند: ایجاد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در کشور به دلیل معافیت‌های متعدد در این بخش و عدم شفافیت دادوستد مربوط به آن همواره از معضلات اساسی نظام مالیاتی بوده و عدم شفافیت در ارائه اطلاعات موجب افزایش اقتصاد زیر زمینی و در نتیجه افزایش فرار مالیاتی شده است.

تعارض منافع مانعی برای اصلاح ساختار بودجه

در آذرماه سال ۱۳۹۷، مقام معظم رهبری دستور فرمودند تا نقشه راه و برنامه کلی اصلاح ساختار بودجه عمومی و کاهش کسری بودجه با افق دو سال (۱۳۹۸-۹۹) تدوین و به تصویب شورای عالی هماهنگی اقتصادی برسد، و بودجه سال ۱۳۹۸ نیز در چارچوب این برنامه تنظیم شود. همچنین ایشان تاکید فرمودند آنچه در سیاست‌های کلی و برنامه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی درباره اصلاح ساختار بودجه عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت تصویب و ابلاغ شده لازم است اجرایی و در بودجه سال ۱۳۹۸ گنجانده شود. حال بعد از گذشت دو سال رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور علت اجرا نشدن اصلاح ساختار بودجه را مشکل بودن اجرای آن به علت تضاد منافع دستگاه‌ها عنوان می‌کند. این مطلب بازتاب گسترده‌ای در کانال‌های تلگرامی و سایت‌های خبری مختلف داشته است. اول بگوییم اصلاح ساختاری بودجه چیست؟ این اصلاحات شامل مباحثی از جمله کاهش وابستگی به نفت در بودجه، کاهش سهم صندوق توسعه ملی در بودجه، اصلاح بودجه شرکت‌های دولتی و تغییر و تحول در ساختار اقتصاد کلان کشور است. حال سوال بعدی آن است که چرا این اصلاحات سبب ایجاد تعارض منافع دستگاه‌های اجرائی در کشور می‌شود؟ از آنجاییکه دکتر نوبخت توضیح بیشتری در این باره نمی‌دهند لذا نمی‌توان تحلیل دقیقی انجام داد. اما می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

اصلاحات بودجه از طرف سازمان برنامه و بودجه تدوین می‌شود و پس از تصویب آن توسط شورای عالی اقتصادی سران قواء اجرای آن نیز برعهده همین سازمان است و نهایتاً خود نیز بر اجرای آن نظارت می‌کند، بنابراین خود سازمان برنامه و بودجه دچار تعارض منافع نظارت بر خود است. از دیگر موقعیت‌های تعارض منافع می‌توان به تعارض وظایف در نهادهای برنامه‌ریزی منطقه‌ای مانند ستاد تجهیز درآمدها و شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان اشاره نمود. زیرا از یک سو، این نهادها مسئول وصول این درآمدها برای تامین بودجه کشور است و از سوی دیگر به عنوان یک نهاد منطقه‌ای مسئول توسعه استان و جلوگیری از رکود هستند. لذا به ویژه درشرایطی رکودی مدیریت‌های استانی با تعارض منافع میان استان خود - مالیات ستانی حداقلی - با منافع ملی (تأمین منابع بودجه و جلوگیری و یا کاهش کسری بودجه) مواجه می‌شوند. این موضوع در شرایطی نمود بیشتری می‌یابد که منافی از مازاد درآمدهای وصولی - وصولی نسبت به ارقام مصوب - به آن‌ها بر نمی‌گردد، لذا ساختار انگیزشی موجود نیز تعارض منافع موجود را تشدید می‌کند. (برای اطلاعات بیشتر [این مطلب](#) را مطالعه نمایید) همچنین، نمایندگان مجلس شورای اسلامی در فرایند تصویب بودجه نیز این مهم را تشدید خواهند نمود. از سوی دیگر اصلاح ساختار بودجه نیازمند شفاف‌سازی درآمد و مخارج دستگاه‌های دولتی و انضباط مالی آنان است بنابراین دستگاه‌های فوق‌الذکر با تعارض منافع مالی مواجه هستند (برای اطلاعات بیشتر در خصوص انضباط مالی [این مطالب](#) را بخوانید).

به نظر نویسنده منظور رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور از تعارض منافع اصلاحات ساختاری بودجه، فرایند تصویب بودجه (تعارض منافع نمایندگان پارلمان) و همین‌طور رعایت حداقل انضباط مالی سایر دستگاه‌ها و سازمان‌هایی است که به نوعی از بودجه عمومی منتفع می‌شوند زیرا، شفافیت درآمدهای اختصاصی و هزینه‌ها این دستگاه می‌تواند موقعیت‌های تعارض منافی را که این دستگاه‌ها از آن سود می‌برند مدیریت یا به کل حل نماید.

داستان تکراری تعارض منافع در بورس

کانال تلگرامی تحلیل سهم نوین از تعارض منافع نایب رئیس هیئت مدیره بورس تهران پرده برداشته و به نقل از مدیر کارگزاری اقتصاد نوین می‌نویسد: "سهام‌های خودشان را در سقف قیمت فروختند و با صف فروش دستوری بازار را پایین نگه داشته‌اند تا سهام مردم ... را خریداری کنند. صندوق تمدن که وی مدیریت آن را در دست دارد بزرگترین حقوقی بازار است که صف فروش سنگین چند نماد بزرگ را تشکیل داده است." حالا موضوع چیست؟ تعارض منافع کجاست؟ متهم کیست؟

هر کس با ادبیات تعارض منافع آشنا باشد و جمله بالا را بخواند سریعاً متوجه [موقعیت اشتغال همزمان](#) آقای نایب رئیس می‌شود. ایشان که مدیریت شرکت تأمین سرمایه تمدن را هم برعهده دارند، همزمان نایب رئیس هیئت مدیره بورس تهران نیز هستند^۱. خب فقط همین؟ خیر! طبق قانون کارمندان درجه سه و معمولی کارگزاری‌ها حق داشتن کد بورسی ندارند چه برسد به ایشان که عهده‌دار یکی از بزرگ‌ترین حقوقی‌های بازار^۲ است. بنابراین ایشان با فرض صحت این اخبار، نه تنها خلاف قانون عمل کرده‌اند که در [موقعیت تعارض وظایف](#) نیز قرار دارند. نکته آخر اینکه طبق گفته همین کانال تلگرامی و جستجوی نویسنده در اینترنت ایشان با تعارض درآمد و وظیفه نیز روبرو هستند چرا که [صحبت-های ایشان در تلویزیون](#) مبنی بر حمایت مالی حقوقی‌های بازار مردم را به صف‌های خریدی کشاند که سودش تنها به جیب حقوقی‌های بازار رفت و نه حقیقی‌ها.

محتوای تصویری تعارض منافع

در هفته گذشته، یک کلیپ مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

- [تضاد منافع و سودهایی که به بهانه بازارگردانی سوخت میشوند](#) / اکوانلاین (تلویزیون بورس) / ۱۰ آبان ۹۹

۱. البته ایشان از ابتدای آبان ماه سال جاری دیگر نایب رئیس هیئت مدیره بورس تهران نمی‌باشند.

۲. حقوقی‌های بورس به شرکت‌ها، بانک‌ها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری و... که در بورس معامله می‌کنند حقوقی می‌گویند که دارای سرمایه‌های کلان هستند و عملاً یک شرکت‌اند نه یک فرد.

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۱۸

شماره هجدهم - ۳ تا ۹ آبان ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

